

Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme

Editör:
Mustafa GÜÇLÜ

Editör: Doç. Dr. Mustafa GÜÇLÜ

YETİŞKİN EĞİTİMİ VE HAYAT BOYU ÖĞRENME

ISBN 978-605-241-706-5

DOI 10.14527/9786052417065

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayınladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ağustos 2019, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi I. Cadde 95/1
İskitler/ANKARA
Tel: 0312-341 1020
Faks: 0312-341 3050

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Uluslararası alanda genellikle yirmi bir yaş üstü ve zorunlu eğitim kurumlarına devam etmek durumunda olmayan kişiler yetişkin bireyler olarak kabul edilmektedir. Tanım olarak bakıldığında ise yetişkin birey; gerek fiziksel ve de gerek psikolojik açıdan olgunlaşmış, eş olma, anne, baba olma gibi rolleri yerine getiren, bir işte çalışan ve meslek sahibi kişiler olarak tanımlanmaktadır. Yaş ve tanım açısından ele alındığında yetişkinlerin bazı özelliklere sahip oldukları görülmektedir. Yetişkin eğitiminin de bu özelliklere uygun olarak verilmesi gerekmektedir. Özellikle toplum içinde gerek mesleki ve de gerek anne-baba gibi rollerin gereğinin yerine getirilmesi, yeni ortamlara uyum sağlanabilmesi gibi durumlar yetişkin eğitiminin mahiyetini oluşturmaktadır. Tüm bunlar yetişkin eğitiminin, bireylerin hayat boyu gelişimleri çerçevesinde öğrenme ihtiyaçlarının karşılanmasından kaynaklandığını göstermektedir.

Gelişmiş ülkeler vatandaşlarının bilgi eksikliklerini gidermek, örgün eğitim dışında kalanlarına da gerekli desteği sağlamak için önlem almaktadırlar. Çünkü geleceğin dünyasında nitelikli insan yetiştirebilmek için var olan bilgiler yeterli gelmemekte, değişen koşullara göre kişilerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Özellikle bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelere toplumun uyum sağlayabilmesi, yetişkin eğitimin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Boş zamanların etkili bir şekilde değerlendirilme, mesleki yaşamda meydana gelen yeniliklere uyum sağlayabilme, eskiye göre insan ömrünün uzaması ve hayat boyu öğrenmenin dünya genelinde yaygınlaşması yetişkin eğitiminin önemini ortaya koyan diğer unsurlar olarak dikkat çekmektedir. Artık bireylerin okullarda almış oldukları eğitimi hayat boyu kendisine yetmemektedir. Bu nedenle öğrenme ihtiyaçlarının giderilmesinde bireylerin “Hayat Boyu Öğrenme Becerileri” olarak bazı bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmaları gerekli görülmektedir.

Elinizdeki bu kitap; yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme ile ilgili temel kavramları, konuya ilişkin farklı yaklaşımları, yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme kavramlarına ilişkin kapsam ve özellikleri, yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenmenin tarihsel gelişimi, Türk eğitim sisteminde hayat boyu öğrenme uygulamaları hakkında bilgiler vermektedir. Kitabın öğretmen adaylarına, eğitim alanında çalışan kurum ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyor, başta PEGEM ailesi olmak üzere emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

Doç. Dr. Mustafa GÜÇLÜ

Temmuz 2019

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Doç. Dr. Mustafa GÜÇLÜ

1. BÖLÜM: YETİŞKİN EĞİTİMİNİN TANIM VE KAPSAMI

Dr. Öğr. Üyesi Gülçin ZEYBEK

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

2. BÖLÜM: YETİŞKİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Dr. Öğr. Üyesi Yalçın DİLEKLİ

Aksaray Üniversitesi

3. BÖLÜM: YETİŞKİN EĞİTİMİNİN ÖZELLİKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Şenol ORAKCI

Aksaray Üniversitesi

4. BÖLÜM: YETİŞKİN EĞİTİMİNİN TÜRKİYE'DE TARİHSEL GELİŞİMİ

Doç. Dr. Savaş KARAGÖZ

Aksaray Üniversitesi

5. BÖLÜM: YETİŞKİN EĞİTİMİYLE İLGİLİ YAKLAŞIM VE MODELLER

Doç. Dr. Hasan Hüseyin KILINÇ

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dr. Emin Tamer YENEN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

6. BÖLÜM: YETİŞKİNLER VE ÖĞRENME: ÖĞRENME KURAMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Öğr. Üyesi Neşet MUTLU

Erciyes Üniversitesi

7. BÖLÜM: HAYAT BOYU ÖĞRENMENİN AMACI VE KAPSAMI

Dr. Öğr. Üyesi Hülya YILDIZLI
İstanbul Üniversitesi

**8. BÖLÜM: YAŞAM BOYU ÖĞRENMENİN ÖNEMİ VE
TEMEL ÖZELLİKLERİ**

Doç. Dr. Mustafa GÜÇLÜ
Erciyes Üniversitesi

9. BÖLÜM: HAYAT BOYU ÖĞRENME YETERLİLİKLERİ

Doç. Dr. Mustafa GÜÇLÜ
Erciyes Üniversitesi

10. BÖLÜM: HAYAT BOYU ÖĞRENMENİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Dr. Öğr. Üyesi Selcan KİLİS
Giresun Üniversitesi

**11. BÖLÜM: TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE HAYAT BOYU ÖĞRENME
UYGULAMALARI**

Dr. Öğr. Üyesi Fatmanur ÖZEN
Giresun Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	iv

1. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİNİN TANIM VE KAPSAMI

Giriş.....	2
Yetişkin Kimdir?.....	3
Yetişkin Eğitimi Nedir?.....	5
Yetişkin Eğitiminde Hedef Kitle.....	6
Yetişkin Eğitiminin Amacı.....	7
Yetişkin Eğitiminin Kapsamı.....	10
Yetişkin Eğitiminin İlkeleri.....	12
Özet.....	13
Kaynakça.....	14

2. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİ İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	18
Farklı Eğitim Türlerine İlişkin Tanımlar.....	18
Değişen Yetişkin Eğitimi Kavramı.....	20
Yaygın Eğitim.....	21
Halk Eğitimi.....	22
Hizmet içi Eğitim.....	23
Uzaktan Eğitim.....	24
Özet.....	25
Kaynakça.....	25

3. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİNİN ÖZELLİKLERİ

Giriş.....	28
Yetişkin Eğitiminin Özellikleri.....	28
Yetişkin Eğitiminde Yaşanan Zorluklar.....	33
Yetişkin Eğitiminde Farklı Program Alanları.....	35
Özet.....	36
Kaynakça.....	37

4. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİNİN TÜRKİYE’DE TARİHSEL GELİŞİMİ

Giriş.....	40
Cumhuriyet Öncesi Dönem Yetişkin Eğitimi.....	41
Cumhuriyet Dönemi’nde Yetişkin Eğitimi Faaliyetleri	47
Özet	60
Kaynakça.....	61

5. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİYLE İLGİLİ YAKLAŞIM VE MODELLER

Giriş.....	66
Yetişkin Eğitimi Modelleri	67
Andragoji Modeli	68
Öz-Yönelimli Öğrenme Modeli.....	76
Dönüşümsel (Dönüştürücü) Öğrenme Modeli.....	79
Eleştirel Yansıtma Modeli.....	80
Özet	82
Kaynakça.....	84

6. BÖLÜM

YETİŞKİNLER VE ÖĞRENME: ÖĞRENME KURAMLARI AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Giriş	88
Davranışçı Yaklaşım	89
Klasik Koşullanma	90
Bilişsel Yaklaşım.....	93
Anlamli Öğrenme.....	99
Sosyal Öğrenme Teorisi.....	101
Yapılandırmacı Yaklaşım	102
Piaget-Şema Teorisi.....	103
Vygotsky-Yakınsak Gelişim Alanı Kuramı.....	104
Özet	106
Kaynakça.....	106

7. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENMENİN AMACI VE KAPSAMI

Giriş.....	108
Yaşam boyu öğrenme nedir?.....	110
Yaşam Boyu Öğrenmeyi Gerekli Kılan Nedenler.....	113
Yaşam Boyu Öğrenme ve Okul-Öğretmen	117
Özet	120
Kaynakça.....	120

8. BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENMENİN ÖNEMİ VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Giriş.....	124
Bir Kavram Olarak Yaşam Boyu Öğrenme ve Önemi	124
Yaşam Boyu Öğrenmenin Temel Özellikleri	128
Yaşam Boyu Öğrenmenin Etkileri.....	129
Özet	130
Kaynakça.....	131

9. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENME YETERLİLİKLERİ

Giriş.....	134
Anadilde İletişim Yeterliği.....	135
Yabancı Dilde İletişim Yeterliği	136
Matematiksel Yeterlikler ve Bilim Teknoloji ile İlgili Temel Yeterlikler	137
Dijital Yeterlikler.....	138
Öğrenmeyi Öğrenme Yeterliği.....	138
Sosyal Vatandaşlık Bilinci Yeterlikleri	139
İnisiyatif ve Girişimcilik Yeterliği.....	140
Kültürel Farkındalık ve Anlatım Yeterliği	141
Özet	141
Kaynakça.....	142

10. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENMENİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Giriş.....	146
Hayat Boyu Öğrenmenin Dünyada Tarihsel Gelişimi.....	146
Hayat Boyu Öğrenmenin Türkiye’de Tarihsel Gelişimi	150
Hayat Boyu Öğrenmenin Türkiye’de Gelişiminde Köy Enstitüleri ve Önemi.....	150
Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenme Müdürlüğünün Kurulması ve Hayat Boyu Öğrenme Portalı.....	155
Özet	157
Kaynakça.....	159

11. BÖLÜM

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE HAYAT BOYU ÖĞRENME UYGULAMALARI

Giriş.....	162
Türkiye’de Hayat Boyu Öğrenme.....	164
Kurumsal Uygulamalar.....	171
Hayat Boyu Öğrenme Projeleri	173
Özet	175
Kaynakça.....	176

Yazarlar Hakkında.....	179
-------------------------------	------------

TABLOLAR LİSTESİ

1. Bölüm

Tablo 1. Farklı Açılardan Yetişkin Eğitimi İlkeleri	12
---	----

4. Bölüm

Tablo 1. Bozkurt, A.(2017). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını. AUAd 2017, Cilt 3, Sayı 2, 85-124.	54
--	----

5. Bölüm

Tablo 1. Andragojinin Süreç Elementleri.....	70
--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

5. Bölüm

Şekil.1 Pratikte Androgoji Modeli (Knowles ve diğer., 2015).....	71
Şekil 2. Kişisel Sorumluluk Oryantasyonu Modeli.....	77

6. Bölüm

Şekil 1. Küçük Albert Deneyi.....	90
Şekil 2. Kahoot Uygulaması.....	92
Şekil 3. Bilginin Organizasyonu.....	95
Şekil 4. Yün Yumağı Etkinliği.....	97
Şekil 5. Yetişkin Öğrenenlerin Hazırladığı Örnek Bir Poster.....	98
Şekil 6. Kavram Haritası Örneği.....	100
Şekil 7. Quizlette Hazırlanan Bir Bilgi Kartı.....	101
Şekil 8. Dengeleme süreci.....	103
Şekil 9. Yakınsak gelişim alanı.....	105
Şekil 10. Poll Everywhere uygulaması.....	105

7. Bölüm

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenmede Okul.....	119
---	-----

10. Bölüm

Şekil 1. Hayat Boyu Öğrenmeye Doğru Gelişim Süreci.....	147
Şekil 2. Avrupa Birliği ve Aday Üye Ülkeler HBÖ Programları.....	149

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

10. Bölüm

Fotoğraf 1. Köy Enstitüleri Öğrencileri Derste İken Örnek Kesit.....	152
Fotoğraf 2. Köy Enstitüleri Öğrencileri Resim Yaparken Örnek Kesit.....	152
Fotoğraf 3: Köy Enstitüleri Öğrencileri Bina Yaparken Örnek Kesit.....	153
Fotoğraf 4. Köy Enstitüsü Öğrencileri Kaynak Yaparken Örnek Kesit.....	153
Resim 2. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Web Sayfasından Örnek Kesit..	155
Resim 3. Hayat Boyu Öğrenme Portalı Web Sayfasından Örnek Kesit.....	156
Resim 4. Hayat Boyu Öğrenme (HBOTV) Televizyon Kanalı Logosu.....	157

7. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENMENİN AMACI VE KAPSAMI

Dr. Öğretim Üyesi Hülya YILDIZLI
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa

İçindekiler

1. Giriş
2. Yaşam boyu öğrenme nedir?
3. Yaşam Boyu Öğrenmeyi Gerekli Kılan Nedenler
4. Yaşam Boyu Öğrenme ve Okul-Öğretmen

Bu bölümü tamamladığınızda;

- Yaşam boyu öğrenmeyi tanımlayabilmeniz,
- Yaşam boyu öğrenmeyi gerekli kılan faktörleri sıralayabilmeniz,
- Yaşam boyu öğrenme ve okul-öğretmen ilişkisini tartışabilmeniz beklenmektedir.

Yeter derecede eğitime sahip olmalısın ki etrafındaki insanları gereğinden fazla büyük görmeyesin. Fakat bilge olacak kadar da eğitim görmüş olmalısın ki onları küçük görmeyesin.

M. L. Boren

Örnekler

Hasan bey uzun yıllar çalıştıktan sonra emekli olmuştur. Emekli olması, onun üretmeye devam etmesine engel olmamıştır. Kendine güzel bir bahçe almış ve meyve ağaçları dikmiştir. Fakat bunu yapabilecek gerekli bilgi beceriye sahip değildir. Araştırma yapmış ve bulunduğu ilde belediyelerde bahçecilik kurslarının olduğunu öğrenmiştir. Hemen ilgili kuruma gitmiş ve gerekli desteği buradan almaya karar vermiştir.

Ayşe Hanım ve Ahmet Bey, çocuk sahibi olacaklardır. Çocuklarına daha etkili bir ebeveyn olabilmek için neler yapabileceklerini araştırırlar. Akademisyenlerden, psikologlardan görüş alırlar. Çeşitli kitapları okurlar. Konferanslara katılırlar ve buldukları illerde yapılan anne-baba eğitimlerine katılırlar.

Giriş

Bunları düşünelim!

- Dünya, yapay zekâ ve robot teknolojisinin olduğu dördüncü sanayi devrimindedir. Bu devrimin beraberinde getirdiği uygulamaların insan hayatının bu kadar içinde olması, insanın iş ve iş dışı hayatlarının nasıl yeniden şekillenmesi gerektiği sorusunu gündeme getirmektedir.
- Elde edilen bilginin hızı, günden güne artmakta ve insanın hem mesleki hem de kişisel olarak kendini geliştirmesi istek olmaktan çıkıp bir zorunluluk haline gelmektedir.
- Dünyada meydana gelen bu hızlı değişim, insanı iş yaşamında da sabit bir iş hayatının olmasına izin vermemektedir. Dolayısıyla insan, "Farklı neler yapabilirim?" sorusu ile kendine yeni bilgi, beceri kazandırma yoluna gitmeyi ihtiyaç haline getirmektedir. İnsanın istihdam edilebilirliğini gelecekte de devam ettirebilmesi için becerilerini geliştirmesi ve dönüştürmesi gerekmektedir.

- Küreselleşme, örgütleri, çalışanlarının becerilerini ve yetkinliklerini yeniden tanımlamaya zorluyor. Artık dünyanın başka yerlerinde şirketlerin daha ucuz işgücü kullanarak ürün ve hizmetler geliştirmeleri ve bu hizmetleri sunmaları çok daha kolay hale gelmektedir. Giderek gelişmekte olan ülkeler, endüstrileşmiş dünyada çok iyi eğitilmiş insanlarla önemli ölçüde azaltılmış bir maliyetle rekabet edebilmektedir (Holmes, 2002).
- Dünya nüfusu giderek artmaktadır. Bu artış aynı zamanda insanın işi elde edebilme olasılığını azaltmaktadır. Bu sebepten insan, iş yaşamını elde etme olasılığını artırmak için kendini farklı alanlarda geliştirme ihtiyacı duymaktadır.
- Teknolojinin gelişmesi ile birlikte bu gelişmenin avantajlarından yararlanmak ya da dezavantajlarından korunmak için birey, aile, toplum, ülke olarak bilinçlenmek önemli hale gelmektedir.
- Her şeye çok hızlı maruz kalan insanların, toplumların artık kontrol edilmesi devlet sistemleri tarafından kontrol edilemez durumdadır. Dolayısıyla bireysel, toplumsal problemlere duyarlı olan ve bu problemlerin nasıl çözülebileceğine yönelik bilinç kazanan bireylere, toplumlara ihtiyaç duyulmaktadır.
- Kültürlerarası etkileşimde bireysel, toplumsal benliğini kaybetmeden yeni bir sentez oluşturabilecek bilinçlilik kazandırmak önemli hale gelmektedir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, insanın yaşam boyu istihdam edilebilirliği, çalışma hayatının uzaması ve çalışma yaşamları boyunca gelişimin zorunlu kılınması, iş için gerekli bilgilerin dinamik doğası, başkalarıyla sosyal faaliyetlerde bulunmak gerektiği vb. durumlara yönelik küresel endişeleri giderek artmaktadır (Billett, 2010). Günümüz insanının bu endişelerle birlikte, sahip olması gereken en önemli ihtiyaçlarından biri, bu kadar hızlı yaşanan değişim içerisinde kendine nasıl yer bulacağıdır. Bu değişimin beraberinde gelen bilgi, beceri vb. durumlarda yaşanan ihtiyaç, insanın sürekli kendini güncellemesini zorunlu hale getirmiştir. Artık eski beceriler gerektiren yeni işlerin gerçekleşmeyeceği açıktır. Ülkelerin ya da bünyesindeki kurum, kuruluşların bu ihtiyaçlara cevap vermede çok da hızlı davranmadıkları göz önünde bulundurulursa, insanın hayatı boyunca öğrenme ihtiyacını şekillendirmesi ve bu süreci yönetmesi de kendisine bağlıdır. Dolayısıyla insanın, geleceğin mirasında yerini alması için (Holmes, 2002) ve kendi hayatının içinde de verimli, etkili olabilmesi için yaşam boyu öğrenen bireyler olması önemlidir.

Yaşam Boyu Öğrenme Nedir?

Yaşam boyu öğrenme, insanın farklı olaylar ve farklı sosyal etki alanları içerisinde karşılaştığı durumlar göz önüne alınarak oluşturulmuş bir kavram olarak düşünülmektedir. Çünkü bu kavram; birey, toplum, ekonomi, siyaset vb. dinamiklerin birbirleriyle bağımlı yapılar oluşturduğu düşüncesinden hareketle tanımlanmaktadır. (Aspin ve Chapman, 2000). Yaşam boyu öğrenme, öğrenme yaşam boyu sürer “beşikten mezara kadar” düşüncesini merkeze alan bir kavramdır. Öğrenme doğduğumuz andan itibaren ve takip etmek için iyi bir şekilde programladığımız maceranın üzerine çıktığımızda başlar (Hargreaves, 2004). Dolayısıyla yaşam boyu öğrenme kavramı yeni bir kavram değildir. Çağdaş toplumun hızla değişen dinamikleri, bu kavramı daha geniş bir çevre tarafından kabul için ivme sağlamıştır. Son yıllarda bu konuya yönelik çok sayıda araştırmalar yapılmış, UNESCO, OECD, World Bank ve AB gibi örgütlerin bu yaklaşımı benimsemesi, konuyu politik bir arenaya da taşımıştır. Bununla birlikte yetişkin eğitimcileri de yaşam boyu öğrenme uygulamalarına dikkat çekmede önemli olmuşlardır (Jarvis, 2007). OECD (2001a)’ye göre yaşam boyu öğrenme, beşikten mezara kadar bilgiyi geliştirmeyi amaçlayan tüm amaçlı öğrenme faaliyetlerini kapsayan daha kapsamlı bir bakış açısıdır. Yaşam boyu öğrenme çerçevesi, tüm yaşam döngüsünü kapsayan, tüm örgün, yaygın öğrenme biçimlerini içeren birbirine bağlı bir sistemin parçası olarak öğrenme fırsatlarına olan talebi yansıtır. Aynı zamanda yaşam boyu öğrenme, öğrenmeye yönelik motivasyona, kendi kendine öğrenmeye, öz-yönetimli öğrenmeye vurgu yapar.

Hayat boyu öğrenme okuldan ayrıldığımızda başlamaz. Eğitim sistemimizin çıktıkları ile işverenlerin ihtiyaçları arasındaki uçurumun, yalnızca son birkaç yıllık örgün eğitimin başarısızlığı olmadığı, ancak eğitimin kümülatif sonucu olduğu konusunda artan bir anlayış var. Çocukluk. Başka bir deyişle, sorun ve cevap erken başlar. En küçük çocukların öğrenmek ve soru sormak, oyun yoluyla öğrenmek için yerleşik bir merakı vardır. Bir bebek defalarca “neden” diye sorduğunda veya bloklar kullanarak şehir oluşturmak için diğer çocuklarla birlikte çalıştığında, sorgulamaya dayalı, aktif öğrenmenin temellerini belirler. Diğer insanların sorularına verilen cevapları öğrenmek yerine kendi sorularını sorarak öğrenirler. Bu, anaokulunda bitmeyen, okul boyunca devam etmesi gereken bir yaklaşım olan yaşam boyu öğrenmenin temelidir (OECD, 2015).

Yaşam boyu öğrenme, bireylerin yaşam kalitelerini ve bütünlüklerini arttırmak için yaşamları boyunca kişisel, sosyal ve mesleki gelişim sağlama süreci olarak tanımlanır (Dave, 1976). Yaşam boyu eğitim, katılımcının yaşamın herhangi bir aşamasında oluşabilecek gelişimine yönelik, insancıl bir temele sahip, kurum-sallaşmış her öğrenme fırsatıdır. Bu gelişme bilgiyi, becerileri, tutumları, değerle-

ri, duyguları, inançları ve duyuları ifade edebilir (Jarves, 2004). Aslında bireysel öğrenmeyi ve kurumsallaştırılmış öğrenmeyi kapsadığı için yaşam boyu öğrenme oldukça kafa karıştırıcı bir süreç olarak anlaşılabilir. Öğrenme, tüm yaşam boyu devam eden bireysel bir süreç olarak anlaşılabilirdiği gibi kurumsallaştırılmış ya da resmileştirilmiş olarak da anlaşılabilir. Başka bir ifade ile öğrenme eğitim sistemi aracılığı ile gerçekleşebilir. Sonuç olarak, yaşam boyu öğrenme, eğitim sisteminde meydana gelen, bunun ötesinde gerçekleşen ve yaşam boyunca, herkes tarafından tanınan ve onaylanan bireysel öğrenmeyi kapsar (Jarvis, 1996). Burada yaşam boyu eğitim ve öğrenme kavramlarına açıklık getirilmesi gerekir. Günümüzde her birey hayatı boyunca öğrenmeye devam edebilecek konumda olmalıdır. Eğitimin yaşam boyu olması fikri, öğrenen toplumların temel taşıdır. Yaşam boyu kavramı, eğitimin tüm yönlerini kapsar. Kavram bütün olarak parçalarının toplamından daha fazlasıdır. Yaşam boyu eğitim, bir eğitim sistemi değil, bir sistemin tüm örgütlenmesinin kurulduğu ve bu buna bağlı olarak bileşenlerinin her birinin geliştirilmesinin temelini oluşturan önemli bir ilkedir (Morgan-Klein ve Osborn, 2007). Bu öğrenmenin temel amaçları şunlardır:

- Ekonomik ilerleme ve gelişim: İstihdam edilebilirlik (insan sermayesi), her bir kimsenin iş gücü piyasasında iyi bir iş edinme kapasitesi.
- Kişisel gelişim ve kendini gerçekleştirme: Yaşam boyunca kişisel başarı ve gelişim (kültürel sermaye). Yaşam, bireyin kişisel ilgilerini, arzularını ve öğrenmeyi devam ettirme isteğini kullanarak kişinin hayatında bireysel amaçlarını gerçekleştirmesine olanak sağlamalıdır.
- Toplumsal bilinci kazanma ve demokratik anlayış-aktivite: Aktif vatandaşlık katılım ve sosyal sermaye. Herkesin topluma aktif bir vatandaş olarak katılmasına izin vermelidir (AB, 2004; Aspin, 2007)

Görüldüğü üzere, yaşam boyu öğrenme, sadece eğitim için bir politika değil, aynı zamanda kişinin yaşam boyu öğrenci olarak kendi kimliğinin inşası için de gerekli olan bir politikadır. “Kültür sermayesi” ve “sosyal sermaye” kavramlarının kişisel niteliklere veya özelliklere dönüşmesi - “insan sermayesi” kavramının kişisel kapasitelere dönüşmesindeki uygulamaların, sadece eğitim politikaları çerçevesinde ele almak yerine, aynı zamanda bir kişinin kimliğini şekillendirmeye yönelik politikalar olarak da ele almak gerekir (Centeno, 2011).

“Yaşam boyu öğrenme”nin doğuşu, AB ölçeğinde 70’li yıllara dayanırken konu olduğu uluslararası tartışmalarda insancıl bireyler ve topluluklar içinde daha insancıl bireyler, topluluklar geliştirme konusunda geniş kapsamlı ve bütünlük bir amaç ile ilişkilidir. Bu kavram, yavaş yavaş yetişkin eğitimi ve popüler eğitimden daha büyük bir anlam ve daha doğru bir sistematikleştirme olarak farklılaştı. Kav-

ramın tazeliğini karakterize eden, eğitimin tüm yönlerini değerlendirme çabasıydı. Bu yönler: (1) Bir bireyin hayatının zamanlaması ve kapsamı (yaşamın her yaşı ve boyutu dâhil), (2) Eğitim yapısı (tüm unsurların önemli olduğu küresel bir sistem olarak algılanması) (3) Eğitimsel olanaklar (okul dışında), (4) Toplumdur. Aslında günlük yaşamı pedagojik hale getirmeye çalışan bu yaklaşım, eğitimin politik bir soruna da geçişini sağlamıştır (Centeno, 2011). Avrupa Birliği, bu kavramın çok sayıda uluslararası kuruluş tarafından benimsenmesinde, kavramsallaştırılmasında ve tanıtımında önemli rol oynamıştır. 90'lara gelindiğinde ise; UNESCO'nun yayınlamış olduğu rapor (*Learning: The Treasure Within*), OECD'nin yayınlamış olduğu rapor (*Lifelong Learning for All*) bu kavramın içeriğini önemli ölçüde farklılaştırmıştır. Bu raporlar, öğrenmenin bağlamının toplumların karşılaşmış olduğu ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel zorluklarla sıkı bir ilişki içinde olduğunu vurgulamıştır (Yang ve Valdes-Cotera, 2011).

Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi, 1996 yılını Avrupada "Yaşam Boyu Öğrenme Yılı" olarak ilan etti (The European Parliament and the Council of the European Union, 1995). Bu politikalar daha çok, işgücü piyasasına ve ekonomik rekabete yönelimi artırdığı için, insan sermayesi ve istihdam edilebilirlik ilkeleri daha önemli hale gelmiştir. Bu yıllarda yaşam boyu öğrenmenin daha baskın yorumu, bireylerin hızla değişen işyeri talepleriyle başa çıkabilmelerini sağlayacak yeni becerilerin yeniden öğretilmesi olmuştur. Son zamanlarda ise dünyanın birçok yerinde yaşam boyu öğrenme politikasının stratejik yönü, temel olarak ekonomik sonuçlara ve dolayısıyla çalışma çağındaki insanlara odaklanmıştır (Kaya, 2010; Medel-Añonuevo, Ohsako ve Mauch, 2001; Morgan-Klein ve Osborn, 2007). Dünya Bankasının yaşam boyu öğrenmenin, çalışanları küresel ekonomide yarışmaya hazırlamak için önemli olduğunu savunması (World Bank, 2003), bu politikaların daha ekonomik bir zeminde yükselmeye devam ettiğinin göstergesidir.

Yaşam boyu öğrenme politikaları aynı zamanda mevcut programların da yapısını değiştirmek zorundadır. Bireylerin yaşamını devam ettirmeleri için onlara öğrenmeyi sevmelerine yardımcı olmak, nasıl daha iyi öğreneceklerini öğretmek, öğrenmeye yönelik uygun fırsatları sağlamak mevcut programların amaçları arasında olmalıdır. Son zamanlarda programlarda yer alan "öğrenmeyi öğrenme", "özdüzenlemeli öğrenme", "öz-yönetimli öğrenme" vb. kavramlar aslında yaşam boyu öğrenmenin önemli kavramları arasında yer almaktadır. Bireylerin yaparak öğrenmesine fırsatlar sunan, grup çalışmalarını destekleyen ve bireylerin birbirlerinden öğrenmelerini sağlayan, eğiticinin bilgi kaynakları için rehber olduğu, eğiticilerin de öğrenen olduğu, bireyin öğrenme yollarına rehberlik eden öğrenme ortamlarına ve yaşam boyu öğrenme fırsatlarına erişim imkânına sahip olma, yaşam boyu öğrenmenin önemli bileşenleridir (World Bank, 2003). Eğitimin ülke-

lerin istihdamı, ekonomik gelişimi, demokrasiyi ve sosyal uyumu teşvik etmede önemli bir faktör (OECD, 1996) olduğunu düşündüğümüzde günümüz şartlarına uygun bireyler yetiştirmek için eğitim politikalarının değişime uğraması zorunluluk olarak görülmektedir.

Özetlemek gerekirse yaşam boyu öğrenme sürecinde;

- Daha çok bireysel sorumluluk vardır. Başka bir ifade ile bireylerin bilgi, beceri, vb. bulma ve üstlenme sorumluluğu ön plandadır.
- Pratik bilgi önemlidir.
- Eğitim kurumunun dışında öğrenmenin geçerli olduğu ve bu öğrenmelerinin de akredite edilmesi gerektiği önem kazanmıştır.
- Eğitimin, bu yeni dünya ile başa çıkmak için hızla değişmesi gerekir.
- Toplumların bu değişimden etkilendiği ve bu nedenle bireylerin günlük yaşamlarının tehlikeli koşullarıyla başa çıkabilmelerini öğrenmeleri gerektiğini kabul etmek önemlidir (Jarvis, 2007).

Yaşam Boyu Öğrenmeyi Gerekli Kılan Nedenler

Küreselleşme. Teknolojinin hızlı gelişmesine bağlı olarak insanlar, toplumlar ve siyasi organizmalar olan devletlerin ilişkilerinin birbirine daha fazla bağlı olduğu, bağlandığı günümüz dünyası için, dünden daha küçük bir dünyada yaşadığımızı rahatlıkla ifade edebiliriz. Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan olumlu veya olumsuz bir durum, olayın meydana geldiği ülkeden binlerce kilometre uzaktaki başka ülkeleri ve insanları da çok hızlı veya kolay bir şekilde etkileyebilmektedir. Ortaya çıkan bu durum da ülkeler, ekonomik, siyasi, güvenlik, kültürel, teknolojik, ekolojik olarak kendilerine yeni yollar çizmek zorunda kalmaktadırlar.

Küreselleşme kavramı, dünya ölçeğinde ekonomik, siyasi ve kültürel bütünleşme, fikirlerin, görüşlerin, pratiklerin, teknolojilerin küresel düzeyde kullanılması, sermaye dolaşımının evrenselleşmesi, ulus-devlet sınırlarını aşan yeni ilişki ve etkileşim biçimlerinin ortaya çıkması, mekânların yakınlaşması, dünyanın küçülmesi, sınırsız rekabet, serbest dolaşım, pazarın dünya ölçeğinde büyümesi ve ulusal sınırların dışına çıkması, kısaca dünyanın tek pazar haline gelmesidir (Kaçmazoğlu, 2002). Tüm bu değişimler aynı zamanda ülkelerin dünya piyasasında rekabet edebilme potansiyelini artırmak zorunda bırakmıştır. Küresel güçler ayrıca daha eğitilmiş ve sürekli eğitilmiş bir işgücü talep etmiş ve yirminci yüzyılın son üçte birinde bu talepler daha istikrarlı hale gelmiştir (Jarvis, 2007).

Özellikle küreselleşme çağında, insana yapılacak olan yatırım çok daha önemli hale gelmiştir. Bu süreçlerin doğru, çağa uygun ve devamlı gelişir halde

kalmak zorunluluğundan yola çıkarak, gerek bireyler gerekse devletler bu yönde yapılacak atılımlara yönelmektedirler. Türkiye özelinde bakıldığında *belli bir eğitim seviyesine ulaşmış insanların* kendilerini daha da geliştirmek, donanımlı hale getirmek amacıyla kişisel gelişimlerine daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Devlet ise kendi eğitim kurumları aracılığıyla yaşam boyu öğrenmeyi devam ettirmek adına birçok kurs veya etkinlikle bu sürece katkı sağlamayı hızlandırmaktadır. Devletin ve bireylerin planladığı bu eğitim süreci, hızlı bir şekilde kendisini değiştiren dünyaya ayak uydurma, diğer insanlardan ve devletlerden geri kalmamak adına küreselleşme denen olgunun çekim alanına girmek durumunda kalmıştır.

Ekonomi. Meydana gelen küresel süreçler, ekonomik olarak da ülkelerin güçlenmesini zorlamaktadır. Ekonomik faaliyetler, bilgi teknolojilerinin önem kazanması ve ilerlemesinin artmasıyla küresel bir yapıya bürünmüştür. Bu durum bilginin rekabet avantajını oluşturmuştur. İşletmeler faaliyetlerini bilgi teknolojileri sayesinde yaymakta ve rekabet çabalarında bilgiyi ve bilgi teknolojilerini stratejik bir güç olarak kullanmaktadırlar (Kevük, 2006). Bu sayede ulus ötesi şirketler birden fazla ülkede mal ve hizmetlerini hem üretebilmekte hem de satabilmektedir. Bilgi temelli ekonomi, fiziksel yeteneklerden ziyade fikirlerin kullanımına ve hammaddelerin dönüştürülmesinden ziyade teknolojinin veya ucuz emeğin kullanılmasına dayanır. Bilgi temelli endüstrilerin hızla genişlediği sanayi ülkelerinde işgücü piyasası talepleri de buna bağlı olarak değişmektedir (OECD, 2001b). Bu sayede ticaretin dünya çapında gelişmesi, üreticilerin rekabet taleplerinin artmasına sebep olmaktadır. Küresel bilgi ekonomisi, işgücü piyasasının taleplerini dünya geneline dönüştürmektedir. Bu durumda vatandaşların daha işlevsel olabilmeleri için daha fazla bilgiye ve beceriye ihtiyaç duyması kaçınılmaz görünmektedir.

Bilgiye dayalı ekonomide değişim o kadar hızlıdır ki, çalışanların sürekli yeni beceriler edinmeleri gerekir. Artık şirketler, yaşamları boyunca becerilerini güncellemeye istekli ve yetenekli çalışanlara ihtiyaç duymaktadır. Yeni teknolojilerin sunulduğu yerlerde, yüksek vasıflı çalışanlara, özellikle de bilgi ve iletişim teknolojisinde yüksek vasıflı (BİT) çalışanlara yönelik talepler artmaktadır. Ülkelerin de insanların kendilerini geliştirmelerini sağlayacak bu ihtiyaçlara cevap vermeleri gerekmektedir (OECD, 2001b; World Bank, 2003).

Kültür. Gelişmiş olan birçok devlet veya organizma, teknolojisini veya sanayisini dünyaya pazarlarken aynı zamanda kendi kültürel ürünlerini ve kodlarını da bu pazarla birlikte dünyanın kullanımına sunmaktadır. Hızlı iletişim, yaygın sosyal medya kullanımları diğer toplumlardan ekonomik, sanayi ve teknolojik olarak üstün olanın kendi kültürel kodlarını ve genlerini de küresel anlamda diğer toplumlara dolaylı bir kültürel yapı olarak sunmaktadır. Bu dolaylı bazen de

doğrudan yapılan çalışmalar nedeniyle küresel bir kültürden söz edilmeye başlanmıştır. Oluşan bu yeni kültürel yapı toplumların sahip olduğu kültürel olguları sömürmekte ve insanlara yeni davranış biçimleri kazandırmaktadır (Jarvis, 2007).

Küresel kapitalist kültür çerçevesinde kazandırılmaya çalışılan davranış biçimleri bazen toplumların sahip olduğu kültürel yapılarla çelişki doğurmakta ve toplumsal yaşam içinde birbirine karşıt görünen olgular eş zamanlı var olmaktadır. Bu durum da geleceğin güvensiz, riskli bir yaşam olabilecek düşüncesini doğurabilmektedir (İçli, 2001). Belki de bu düşüncenin etkisiyle kuşaklar arasındaki kopukluk artmakta ve yerel olan kültürel yapılar yeni nesiller tarafından önemsenmemektedir. Küresel olarak kültürün de korunması veya değişimle yeni bir senteze girmesi, bilgi toplumu teknolojilerine bağlıdır. Böylece iktidarın onlara sahip olan ve kontrol eden kişilerde bulunduğu görülmektedir. Küreselleşmenin olumsuz etkilerini azaltmak ve dünyanın farklı kültürel değerlerinin yok olmasını engellemek adına UNESCO'nun önlemler aldığı kültürel çeşitliliği korumak adına birçok faaliyet alanı oluşturduğu ve bu alanları da yaşam boyu öğrenme stratejisi ile sürdürülebilir bir şekilde yürütmeye çalışması incelenen kavramın hem siyasi hem ekonomik hem de kültürel yönden önemini ortaya koymak adına yeterli görünmektedir.

Bu değişimler neticesinde, öğrenen, araştıran, sorgulayan, farkındalık düzeyleri yüksek toplumlara ihtiyaç duyulduğu da açık bir şekilde ortada durmaktadır.

Toplum. Dünyadaki değişim toplumların sahip olduğu kimlikleri de değiştirmektedir. Bu değişim, bilgi (information) toplumu, bilgi (knowledge) toplumu ve öğrenen toplum kavramını ön plana çıkarmıştır. Yaşam boyu öğrenme, birçok toplumda yeni politikalarla ortaya çıkmış ve toplumsal olarak değişimleri beraberinde getirmiştir. Yaşam boyu öğrenme, yaşam boyunca bireysel öğrenmeleri, meslekte akademik nitelikleri artırmaya ve informal öğrenmeleri kapsayan devam eden eğitimin bir şekli olarak tanımlanmaktadır. Aynı şekilde öğrenen toplum da bütün fırsatlarını bireylerin öğrenmeleri için mevcut hale getiren toplumdur. Sosyal kurumların çoğunluğunun bireyler için küresel toplum içinde bilgi, beceri, tutum, değer, inanç vb. kazanmalarını sağlayacak şekilde fırsatlar tanınması gerekir (Jarvis, 2007).

Hızlı değişimler hayat süreci boyunca öğrenmenin devam etmesi ve öğrenmeye yönelik fırsatların oluşturulması için bir gereklilik oluşturuyorsa, toplumların bu değişime ayak uydurması zorunluluk haline gelmektedir (Jarvis, 2008). Küreselleşen dünyada toplumları hem kolaylıklar hem de zorluklar beklemektedir. Küreselleşme bir taraftan yeni, zenginlikler üretirken, bir taraftan da ekonomilerin ve toplumların birbirine daha fazla bağımlı hale gelmesine neden olmaktadır. Bilgi teknolojilerinde meydana gelen devrim ve sermaye hareketliliğinin artması, bir ta-

raftan dünyadaki yoksulluğu ve eşitsizliği azaltma, eğitimde yeni teknolojileri kullanma potansiyelini oluştururken, bir taraftan da fakirleri ve dezavantajlı grupları dışlayan bilgide bir pazar yeri yaratma tehlikesini taşımaktadır (UNESCO, 2000b). Dolayısıyla toplumlar bireylerine (Jarvis, 2007),

- İnsan olmak- sadece çalışan değil: Bireylerin üretim döngüsünde bir kaynak olarak görülmesi, ilkel halkların, gelişmemiş toplumlarda fakir halkların ve hatta daha ileri ülkelerde sosyal olarak dışlanmış kişilerin bile tehlikeye düşmesi tehlikesini doğurabilir. İnsan kaynak değil, insandır. İnsanlar birbirlerinin ihtiyaçlarına cevap vermek, birbirlerinin hayatlarını zenginleştirmek için var olmalıdır.
- *Yapmak, üretmek-sadece emek için değil:* Toplumun bireylerinin kendilerini yeniden keşfedici ve tatmin edici bir iş yapmayı öğrenmesi gerekir.
- *Bilmek –veya daha geniş bir bilgi yelpazesini öğrenme fırsatlarına sahip olmak:* Bilmek, yaşamın zenginleştirilmesinde, daha sürdürülebilir olmasında ve doyurucu bir yaşam sürmek için bireye tüm imkânları sunar. Bu nedenden dolayı yaşamın tamamında öğrenmeye devam etmek gerekir.
- *Birlikte yaşamak, birbirlerine saygı duymak ve daha iyi bir dünya yaratmak isteyen aktif vatandaşlar olmak - hatta iyi toplumlar olmak:* İnsanların birlikte yaşamayı öğrenecekleri dünyayı oluşturmak için çalışmaya ihtiyaç var.
- *Dünyaya saygı göstermek ve kaynaklarını yalnızca azınlığın yararına kullanmamak:* İnsanlık bir taraftan bilimsel ve teknolojik devrimleriyle dünyayı değiştirirken aynı insanlık dünyanın kaynaklarını da tüketme eğilimi içindedir. Bu durumun devam etmesi insanlığın sonunu getirecek tehlikeyi meydana getirebilir. Dolayısıyla kaynakların doğru kullanılmasına yönelik bilinç kazandırmak, bireysel ve toplumsal temelde bir sorumluluk haline gelmiştir.
- *Yaşam boyu öğrenmenin ve öğrenen toplumun gerçekte sunduğu toplum türüne doğru çaba göstermeye devam etmek:* Toplumlarda farklılıkların bir zenginlik olarak görüldüğü, insan istismarının olmadığı, toplumsal ayrışmalarının olmadığı bir düzen olmalıdır. Birlikte olmanın, işbirliği ve dayanışma halinde çalışmanın, gelişmeyi ve ilerlemeyi ortak amaç olarak edinmenin önemi büyüktür.

Yaşam Boyu Öğrenme ve Okul-Öğretmen

Günümüz dünyasındaki değişimin hızlı bir şekilde meydana gelmesi, bireysel, toplumsal ihtiyaçları da değiştirmektedir. Dolayısıyla eğitim sistemlerinin bu ihtiyaçlara cevap vermesi gerekir. Bu değişimin sağlanmasının öncülerinden biri hiç kuşkusuz öğretmenlerdir. Hem öğrenciye kendini keşfetmesini sağlayan, öğrenme çevresini yapılandıran, yetiştirdiği bireyleri topluma faydalı hale getirmeye çalışan öğretmenler, aynı zamanda bu hızlı değişimin karşısında kendisinin de öğrenci olduğunu unutmamalıdır. Öğretmen gerek mesleki gerek kişisel hayatını profesyonel bir şekilde devam ettirmek için hayat boyu öğrenen bireylerdir.

Eğitimde planlanan politikaların ve uygulamaların istenilen yönde hayat bulması için odak noktası öğretmenler olmalıdır. Bütün yeniliklerin ya da değişimlerin uygulamaya konulmadan önce ilk yapılması gereken şey, öğretmenlerin bu uygulamaları yapmaya ikna edilmesidir. Dolayısıyla bilgi beceri, değer vb.'lerin iletiminin ara yüzünde öğretmenler vardır. Öğretmen mesleğine iyi hazırlanır, kariyeri boyunca öğrenmeye olan katkısını korur ve geliştirebilirse, eğitim de amaçlarını yerine getirebilecektir. Bu nedenle öğretmenlerin refahı ve profesyonel gelişimi için destek; eğitim, öğretimi başarı standartlarını yükseltmeye yönelik çabaların ayrılmaz bir parçasıdır. Tüm öğretmenlerin temel görevlerinden biri, yaşam boyu öğrenmeye yönelik eğilimlerinin artmasını sağlamaktır. Bu nedenle kendilerinde olan yaşam boyu öğrenmeye yönelik bağlılıklarını ve isteklerini öğrencilerine de göstermeleri gerekir. İyi bir öğretim vizyonuna sahip olabilmek ve bilgi, becerilerini yenilemek, değişimi koruyabilmek için kariyer boyu gelişim gereklidir. Kariyerleri boyunca doğal olarak öğrenen öğretmenlerin yalnızca deneyimlerinden öğrenmeleri, istenilen gelişmenin kısıtlı olmasına sebep olacaktır (Day, 1999). Sınıfa gelen her öğrenci, farklı yeteneğe, geçmişe sahiptir. Dolayısıyla öğretmek karmaşık bir süreçtir. Bu karmaşık süreçle başa çıkmak için öğretmenin kendini güncellemesi önemlidir. Bu güncellenmenin pasif olarak değil, aktif olarak gerçekleşmesi gerekir. Başka bir ifade ile gelişimlerdeki öğrenme süreçlerinde ilgili karar merkezi yine kendileri olmalıdır. Özetle son yüzyıl öğretmenlerin yaşam boyu öğrenenler olabilmeleri için şunları yapması gerekir:

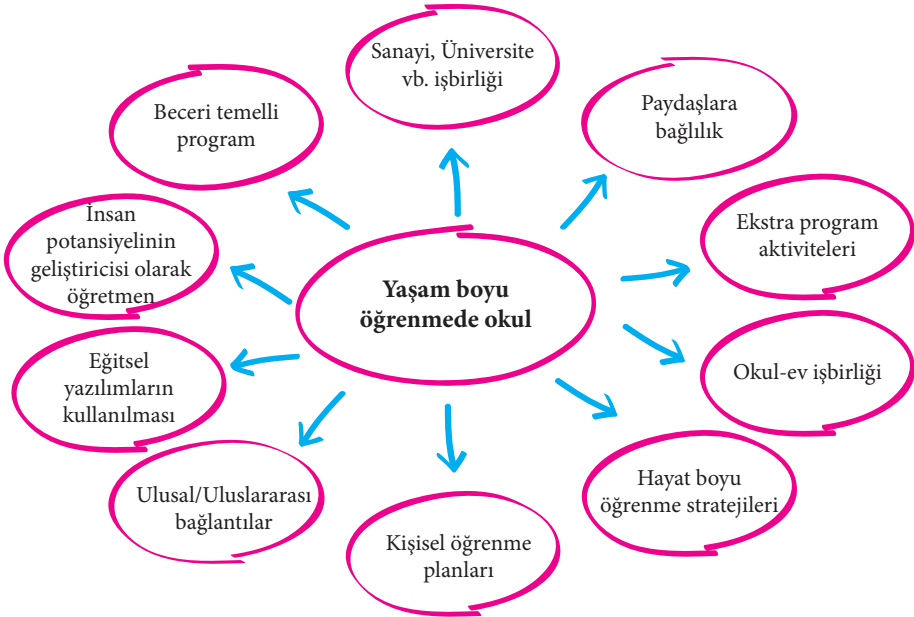
- Hem kişisel hem de mesleki anlamda mesleki becerilerini geliştirmelidir.
- Kendini sorgulayan, eleştiren, sürekli araştıran bir rolde olmalıdır.
- Kendini yenilmeye açık olmalıdır.
- Öğrenmeyi sevmelidir.
- İşbirliği içinde çalışabilmelidir.
- Sadece kendi alanı değil, kendi alanı ile ilgili diğer alanlara ilişkin de gelişmeleri takip etmelidir.

- Bilgi-işlem teknolojilerini eğitime uygulama noktasında becerilere sahip olmalıdır. Bu becerilere sahip değilse, edinmek için arayışlar içinde olmalıdır.
- Öğretmen, ebeveynlerle ve diğer eğitim ortakları ile verimli bir şekilde ilişki kurma becerilerine sahip olmalıdır.
- Okul hayatının sadece öğrencinin bilgi kazanacağı hayattan çıkması için farklı alanlarda uzmanlığını artırmalıdır. Örneğin, iletişim, liderlik, danışmanlık, yönetim vb.
- Yaşam boyu öğrenme çerçevesinde yeni planlamalara açık olmalı ve bu planlamaların okulda etkili ve verimli bir şekilde gerçekleşmesinde öncü olmalıdır.

Bilimsel ve teknolojik alanda yaşanan baş döndürücü gelişmeler okulların rollerinde değişimlere neden olmuştur (Çalışkan & Güçlü, 2014). Yaşam boyu öğrenmede hem öğrencilerin hem de çevrenin ihtiyaç olan öğrenmelerden faydalanması için okulun da bu değişime açık olması gerekmektedir. “Okul yaşama hazırlık değil, yaşamın ta kendisidir” şeklinde ifade edilen görüş de bu düşüncüyü kapsamaktadır. Eğitim literatüründe çok popüler olan bu söz, 20. ve 21. yy okul vizyonunu ve misyonunu şekillendirmesi gereken önemli bir slogandır. Peki bu değişim ve gelişim karşısında okullar nasıl olmalıdır? Bu yüzyıl, öğrencinin sadece bilgiyi kazanmasını değil, bu bilgiyi kullanmasını, bilgiyi analiz etmesini, yeni bilgiler üretmesini istemektedir. Dolayısıyla öğrencilerin sadece konu alanı içeriğini öğrenmelerini sağlayan okullar, maalesef ki çağın ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Yaşam boyu öğrenmede etkin olabilecek bir okulun (Longworth ve Davies, 1996) ve (Bknz: Şekil 1.),

- Her öğrencinin ve personelin potansiyelini geliştirmek için stratejilere sahip olması,
- İyileştirme politikalarında yüksek standartlara yönelik, öğrencinin ve personelin kalite ve saygı kültürünü oluşturması,
- Yöneticilerin, ebeveynlerin, iş liderlerinin ve toplumun diğer üyelerinin becerilerini, yeteneklerini ve bilgilerini kullanarak, yeni öğrenme fırsatlarını yaratması ve okul stratejilerini uygulamak için mevcut kaynaklarını artırması,
- Öğrencilerin bilgi ve deneyimlerini zenginleştiren ve yetişkin yaşamına “öğrenme” yaklaşımını kolaylaştıran iş dünyasıyla bağlantılar kurması,

- Bilgi ve anlayışı geliştirmek ve öğrencilerin yaşamları boyunca değişimi yönetmelerini sağlamak için kişisel beceri ve değerlerin geliştirilmesine dayalı programların geliştirmesi,
- İşbirlikçi öğrenme fırsatlarının ağlar üzerinden araştırması, tüm disiplinlerde modern bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanması,
- Tüm öğrencilerin hoşgörü, adalet ve farklı ırkların, inançların ve kültürlerin anlaşılmasını teşvik eden bir dünyaya bakmasını sağlaması;
- Ev-okul işbirliğini teşvik etmesi ve aileyi okulun hayatı ve çalışmalarına dâhil etmesi,
- Yaşam boyu öğrenmeyi geliştirmek için tüm öğrencilerde ve çalışanlarda kişisel öğrenim planlarını geliştirmesi,
- Çeşitli kültürel deneyimler ve ders dışı etkinlikler ile personel ve öğrencilerin vizyonunu genişletmesi,
- Sık sık öğrenmeyi herkes için arzulanan, kalıcı ve eğlenceli bir alışkanlık haline getirmesi gerekir.

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenmede Okul

Kaynak: Bryce, Frigo, McKenzie ve Withers 2000

Özet

Kavram olarak çok eski olmamakla birlikte, felsefi olarak uzun bir geçmişe sahip olan yaşam boyu öğrenme, insanın değişen dünyada var olma mücadelesini ortaya koymada önemlidir. Bu önemden hareketle, kitabın bu bölümünde yaşam boyu öğrenmenin tanımı ve amacı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra yaşam boyu öğrenmeyi gerekli kılan nedenler tartışılmıştır. Ayrıca yaşam boyu öğrenmede okulun ve öğretmenin rollerinin neler olmaları gerektiğine yönelik bilgilendirmelerde bulunulmuştur.

Kaynakça

- Aspin, D. N. & Chapman, J. D. (2000). Lifelong learning: concepts and conceptions, *International Journal of Lifelong Education*, 19(1), 2-19.
- Aspin, D. N. (2007). *Philosophical perspectives on lifelong learning*. Springer Science & Business Media.
- Billett, S. (2010) The perils of confusing lifelong learning with lifelong education, *International Journal of Lifelong Education*, 29(4), 401-413, DOI: 10.1080/02601370.2010.488803.
- Bryce, J., Frigo, T., McKenzie, P. & Withers, G. (2000). *The Era of Lifelong Learning: Implications for Secondary Schools*. Australian Council for Educational Research, ACER Publishing.
- Centeno, V. (2011). Lifelong learning: A policy concept with a long past but a short history. *International journal of lifelong education*, 30(2), 133-150.
- Çalışkan, M. S. & Güçlü, M. (2014). Etkili okul-çevre ilişkisinde ailenin katkısına ilişkin okul yöneticilerinin görüşleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 750-759.
- Dave, R.H. (1976). *Foundations of Lifelong Education*. Oxford: Pergamon Press
- Day, C. (1999). *Developing teachers: the challenges of lifelong learning*. London/Philadelphia: Falmer Press.
- European Commission (2004). Implementation of 'Education and Training 2010': Work programme, working group B, 'Key competences—key competences for lifelong learning, a European reference framework. ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/basicframe.pdf
- Hargreaves, D., H. (2004). *Learning for Life: The Foundations for Lifelong Learning*. Bristol: Policy Press.
- Holmes, A. (2002). *Lifelong learning*. Oxford: Capstone Publishing.
- İçli, G. (2001). Küreselleşme ve kültür. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2), 163-172.
- Jarvis, P. (1996). The public recognition of lifetime learning *European Journal of Lifelong Learning*, 1, 10-17.
- Jarvis, P. (2004). *Adult education and lifelong learning: Theory and practice*. Routledge: New York.
- Jarvis, P. (2007). *Globalization, lifelong learning and the learning society: Sociological perspectives*. Routledge: New York.
- Kaçmazoğlu, H., B. (2002). Doğu-Batı Çatışması Açısından Globalleşme. *Eğitim Araştırmaları*, 6, 44-55.
- Kaya, H., E. (2010). Avrupa birliği yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi politikaları. *Yayımlanmamış doktora tezi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı. Ankara.
- Kevük, S. (2006). Bilgi Ekonomisi. *Journal of Yaşar University*, 1(4), 319-350.

- Longworth, N. & Davies, W. K. (1996). *Lifelong Learning: New Vision – New Implications – New Roles for People, Organisations, Nations and Communities for the 21st Century*. London: Kogan Page.
- Medel-Añonuevo, C. Ohsako, T. ve Mauch, W. (2001) *Revisiting Lifelong Learning for the 21st Century*. Hamburg: UIE.
- Morgan-Klein, B. & Osborne, M. (2007). *The concepts and practices of lifelong learning*. London: Routledge.
- OECD (1996). *Lifelong Learning for All*. Paris. Erişim adresi: [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DEELSA/ED/CERI/CD\(2000\)12/PART1/REV2&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DEELSA/ED/CERI/CD(2000)12/PART1/REV2&docLanguage=En)
- OECD (2001a). *Lifelong learning for all policy directions*. Erişim adresi: [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DEELSA/ED/CERI/CD\(2000\)12/PART1/REV2&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=DEELSA/ED/CERI/CD(2000)12/PART1/REV2&docLanguage=En).
- OECD (2001b). *Science, Technology, and Industry Scoreboard: Towards a Knowledge-Based Economy*. Paris. Erişim adresi: <https://www.oecd.org/sti/scoreboard.htm>
- OECD (2015). *Business brief: Why isn't everyone lifelong learning?* Erişim adresi: <http://www.oecd.org/education/lifelong-learning.htm>.
- World Bank (2003). *Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy: Challenges for Developing Countries*. Erişim adresi: http://siteresources.worldbank.org/INTLL/Resources/Lifelong-Learning-in-the-Global-Knowledge-Economy/lifelonglearning_GKE.pdf
- Yang, J., & Valdés-Cotera, R. (2011). *Conceptual Evolution and Policy Developments in Lifelong Learning*. UNESCO Institute for Lifelong Learning, Germany.

